

SL(5)641 – Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 3) (Cymru) 2020

Cefndir a Diben

Mae'r Rheoliadau hyn yn dirymu Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) 2020 a'i rheoliadau diwygio, sy'n cynnwys mesurau a roddwyd ar waith ar gyfer cyfyngiadau lleol yng Nghymru. (Mae rhestr gyflawn o'r rheoliadau a ddirymwyd yn rheoliad 34.)

Mae'r Rheoliadau hyn yn gosod nifer o gyfyngiadau a gofynion mewn ymateb i'r risgiau i iechyd y cyhoedd sy'n deillio o'r Coronafeirws. Mae hyn mewn ymateb i'r duedd sy'n gwaethygu a nifer yr achosion o Covid-19, a'r risg i iechyd y cyhoedd yn seiliedig ar dystiolaeth wyddonol a ddarperir gan Gell Cyngori Technegol Llywodraeth Cymru.

Daeth y Rheoliadau hyn i rym am 6pm ddydd Gwener 23 Hydref 2020, a byddant yn dod i ben ar ddiwedd y dydd ar 8 Tachwedd 2020 (cyfanswm o 17 diwrnod). Yn ôl arweiniad y Llywodraeth, *"ar ddiwedd y cyfnod atal byr, bydd set newydd o reolau cenedlaethol yn cael eu cyflwyno, yn ymdrin â sut y caiff pobl gwrdd a sut y bydd y sector cyhoeddus a busnesau'n gweithredu."*

Mae'r Rheoliadau hyn yn gwneud darpariaeth mewn 4 maes allweddol:

- cyfyngu ar symud a theithio trwy ei gwneud yn ofynnol i bobl aros gartref oni bai bod ganddyn nhw esgus rhesymol;
- cyfyngu ar ymgynnull gyda phobl eraill;
- cau rhai mathau o fusnesau ac adeiladau; a
- gosod rhwymedigaethau ar bersonau sy'n gyfrifol am fangre sy'n agored i'r cyhoedd, neu am waith sy'n cael ei gynnal mewn unrhyw fangre.

I grynhoi:

Mae Rhan 2 yn gosod cyfyngiadau ar symud a theithio. Mae rheoliad 3 yn ei gwneud yn ofynnol i bobl sy'n byw yng Nghymru aros gartref, oni bai bod ganddynt esgus rhesymol dros ymadael. Mae'r Rheoliadau'n gwneud darpariaeth benodol ar gyfer mynd i ddiwyddiad i gadw Sul y Cofio fel esgus rhesymol i ymgynnull gydag eraill, yn ddarostyngedig i amodau penodol. At hynny, o dan yr amgylchiadau cyfyngedig pan fo pobl yn gallu ymadael â'r cartref, mae cyfyngiad yn rheoliad 4 ar bobl rhag ymgynnull gydag unrhyw berson sydd ddim yn rhan o'u haelwyd. Effaith cyffredinol y darpariaethau hyn yw cyfyngu ar symudiadau pobl sy'n byw yng Nghymru. Mae rheoliad 5 yn darparu bod angen esgus rhesymol ar bobl sy'n byw tu allan i Gymru er mwyn teithio i Gymru. Mae rheoliadau 6 a 7 yn cyfyngu ar yr amgylchiadau pan fo gan ddisgybl neu fyfyrwr esgus rhesymol dros fynychu mangre ysgol

neu sefydliad addysg bellach. Mae rheoliad 9 hefyd yn gwneud darpariaeth bellach sy'n ei gwneud yn drosedd (a gosbir drwy gosb uwch) trefnu digwyddiadau cerddorol mawr sy'n annog pobl i ymgynnull yn anghyfreithlon.

Mae Rhan 3 yn ymwneud â busnesau a gwasanaethau y mae eu mangreoedd ar agor i'r cyhoedd fel arfer, gan ei gwneud yn ofynnol i lawer ohonynt gau. Mae Rhan 1 o Atodlen 1 yn rhestru'r busnesau hynny a'r gwasanaethau hynny y mae rhaid i'w mangreoedd fod ar gau i'r cyhoedd. Mae Rhan 1 o Atodlen 1 yn rhestru'r busnesau hynny a'r gwasanaethau hynny y mae rhaid i'w mangreoedd fod ar gau i'r cyhoedd. Mae'r rhain wedi eu categoreiddio yn fangreoedd sy'n gwerthu bwyd a diod (a restrir ym Mhennod 1); mangreoedd sy'n cynnig llety gwesty neu lety gwyliau (a restrir ym Mhennod 2) ac eraill (a restrir ym Mhennod 3. Mae rheoliad 16 yn ei gwneud yn glir, pan fo mwy nag un math o fusnes neu wasanaeth yn cael ei ddarparu yn yr un fangre, e.e. mewn archfarchnad fawr, nad yw'r mathau o fusnes neu wasanaeth a waharddir i barhau am y cyfnod y mae'r rheoliadau hyn yn parhau i fod mewn grym.

Mae Rhan 4 yn gwneud darpariaethau at ddiben lleihau'r risg o ddod i gysylltiad â'r coronafeirws. Mae rheoliad 17 yn gymwys i "mangre reoleiddiedig" (unrhyw fan sydd ar agor i'r cyhoedd neu lle y gwneir gwaith) ac yn ei gwneud yn ofynnol: (1) i bob mesur rhesymol gael ei gymryd i sicrhau y cynhelir pellter o 2 fetr rhwng personau yn y fangre; (2) i unrhyw fesurau rhesymol eraill gael eu cymryd, er enghraifft er mwyn cyfyngu ar ryngweithio wyneb yn wyneb agos a chynnal hylendid; a (3) i wybodaeth gael ei darparu i'r rheini sy'n mynd i fangre neu sy'n gweithio ynddi ynghylch sut i leihau'r risg o ddod i gysylltiad â'r coronafeirws. Mae hefyd yn pennu y gall peidio â gwneud gweithgaredd, cau rhan o fangre, caniatáu i staff ynysu a chasglu gwybodaeth gyswllt oddi wrth y rheini yn y fangre fod yn fesurau rhesymol. Mae rheoliadau 18 a 19 yn darparu bod rhaid gwisgo gorchuddion wyneb ar drafnidaeth gyhoeddus, gan gynnwys tacsis, ac mewn mannau penodol o dan do, yn ddarostyngedig i esemptiadau ac eithriadau a restrir. Mae rheoliad 20 yn darparu i ganllawiau gael eu dyroddi ynghylch cymhwyso'n ymarferol y gofynion a osodir gan y Rhan hon, a rhaid i'r rheini y mae'r gofynion yn gymwys iddynt roi sylw i'r canllawiau hynny.

Mae Rhan 5 yn ymwneud â gorfodi'r cyfyngiadau a'r gofynion. Mae'r rhan hon yn rhestru pwy a gaiff gymryd camau gorfodi ac mae'n cynnwys pwerau mynediad eang, pwerau i symud a gwasgaru pobl a phwerau i ddefnyddio grym rhesymol o dan amgylchiadau penodol.

Mae Rhan 6 yn gwneud darpariaeth ynghylch troseddau a chosbau. Mae rheoliad 29 yn darparu bod person sy'n torri gofynion (a restrir) yn y Rheoliadau hyn, heb esgus rhesymol, yn cyflawni trosedd. Mae'r drosedd honno i'w chosbi drwy ddirwy ddiderfyn. Mae rheoliad 30 yn ymwneud â throseddau gan gyrff corfforedig. Mae rheoliad 31 yn caniatáu i droseddau gael eu cosbi drwy hysbysiadau cosb benodedig ac mae rheoliad 32 yn ymwneud ag erlyn troseddau o dan y rheoliadau.

Mae Rhan 7 yn cynnwys termau wedi eu diffinio (rheoliad 33) ac yn dirymu Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) (Rhif 2) 2020 (O.S. 2020/725 (Cy. 162)) fel y'u diwygiwyd. Mae rheoliad 33 hefyd yn gwneud darpariaeth sy'n addasu'r cyfyngiadau niferus ar unigolion yn y Rheoliadau sy'n cyfyngu ar ryngweithio ag unrhyw un nad yw'n aelod o'u haelwyd. Mae hyn yn caniatáu i berson sy'n byw ar ei ben ei hun neu ddim ond gyda phlant gytuno i ffurfio aelwyd estynedig gydag aelwyd arall, sy'n golygu y gall aelodau o'r ddwy aelwyd ryngweithio â'i gilydd fel pe baent yn aelodau o un aelwyd.

Gweithdrefn

Gwneud cadarnhaol.

Gwnaed y Rheoliadau gan Weinidogion Cymru cyn iddynt gael eu gosod gerbron y Senedd. Rhaid i'r Senedd gymeradwyo'r Rheoliadau o fewn 28 diwrnod (ac eithrio unrhyw ddiwrnodau pan fydd y Senedd wedi'i diddymu neu yn ystod y toriad am fwy na phedwar diwrnod) o'r dyddiad y'i gwnaed iddynt barhau i gael effaith.

Materion technegol: craffu

Ni nodir unrhyw bwyntiau i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

Rhinweddau: craffu

Nodwyd y pwyntiau a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd

Rydym yn nodi cyfiawnhad Llywodraeth Cymru dros unrhyw ymyrraeth bosibl â hawliau dynol. Yn benodol, nodwn y paragraffau a ganlyn yn y Memorandwm Esboniadol:

“Er bod y Rheoliadau yn cyffwrdd â hawliau unigol o dan y Ddeddf Hawliau Dynol 1998 a Siarter Hawliau Sylfaenol Ewrop, mae'r Llywodraeth yn credu bod modd eu cyfiawnhau er mwyn atal lledaeniad clefydau heintus a/neu y caniateir yr ymyrraeth gan fod nod dilys i'r ymyrraeth honno, sef diogelu iechyd y cyhoedd. Mae'r Llywodraeth hefyd yn credu bod y Rheoliadau yn gymesur.

Mae'r Rheoliadau hyn yn cyffwrdd ag Erthygl 5 (yr hawl i ryddid), Erthygl 8 (yr hawl i barch at fywyd preifat a theuluol), Erthygl 9 (rhyddid meddwl, cydwybod a chrefydd), Erthygl 11 (rhyddid i ymgynnull a chymdeithasu) ac Erthygl 1 o'r Protocol Cyntaf (diogelu eiddo).

Mae pob un o'r rhain yn hawliau amodol, sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru ymyrryd ag arfer yr hawliau os yw hynny'n angenrheidiol mewn cymdeithas ddemocrataidd er budd diogelwch y cyhoedd neu er mwyn diogelu iechyd. Rhaid i bob cyfyngiad a gofyniad o'r fath gael eu cyfiawnhau ar y sail bod iddynt nod dilys, sef diogelu iechyd y

cyhoedd, a'u bod yn gymesur. Mae angen i unrhyw ymyrraeth yn yr hawliau hyn hefyd gael ei gydbwyso yn erbyn rhwymedigaethau cadarnhaol y Wladwriaeth o dan Erthygl 2 (yr hawl i fywyd). Mae gweithredu'r cyfyngiadau cenedlaethol newydd am gyfnod cyfyngedig o 17 diwrnod o dan y Rheoliadau hyn yn ymateb cymesur i ledaeniad cynyddol y coronafeirws dros yr wythnosau diwethaf. Mae'n cydbwyso'r angen i gynnal ymateb priodol i'r bygythiad a achosir gan y coronafeirws yn erbyn hawliau unigolion a busnesau, mewn modd sy'n dal i fod yn gymesur â'r angen i leihau'r cynnydd yng nghyfradd drosglwyddo'r coronafeirws, gan ystyried y dystiolaeth wyddonol."

2. Rheol Sefydlog 21.3(ii) - ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Cynulliad

Nodwn na fu unrhyw ymgynghori ffurfiol ar y Rheoliadau hyn. Yn benodol, nodwn y paragraffau a ganlyn yn y Memorandwm Esboniadol:

"O ystyried y bygythiad difrifol ac uniongyrchol sy'n codi o'r coronafeirws a'r angen am ymateb y cyhoedd brys, ni fu ymgynghoriad cyhoeddus mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn.

Wrth benderfynu ar yr angen am y cyfyngiadau a'r gofynion a amlinellir yn y Rheoliadau hyn, a'u manylion, cymerais i, ynghyd â Gweinidogion eraill a swyddogion Llywodraeth Cymru, ran mewn cyfres o drafodaethau brys gyda sectorau a rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys llywodraeth leol ac arweinwyr busnes ac undebau llafur yng Nghymru. Cyhoeddais yn fy nghynhadledd i'r wasg ar 19 Hydref fwriad Llywodraeth Cymru i gyflwyno'r newidiadau a gyflawnir yn y Rheoliadau hyn, ac adroddwyd am hynny yn eang wedyn."

Er bod y Pwyllgor yn cydnabod bod y Rheoliadau hyn wedi'u gwneud mewn ymateb i argyfwng iechyd cyhoeddus, mae'r Pwyllgor yn nodi'r adroddiadau eang gan y cyfryngau am yr anfodlonrwydd ynghylch y rhybudd byr a roddwyd gan y Llywodraeth o ran cyflwyno'r Rheoliadau hyn. Er enghraifft, cafwyd adroddiad gan y BBC fod Ffederasiwn y Busnesau Bach yng Nghymru yn siomedig ynghylch y rhynudd byr a roddwyd ar gyfer y newidiadau a'r cyfyngiadau hyn, a'r cyfyngiadau a roddwyd ar fusnesau. Hoffai'r Pwyllgor i'r Llywodraeth roi manylion pellach ynghylch pwy yr ymgynghorodd â hwy a phryd, cyn gwneud y Rheoliadau hyn.

3. Rheol Sefydlog 21.3(ii) - ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Cynulliad

Mae rheoliad 16 yn gosod cyfyngiadau ar fusnesau cymysg. O dan y rheoliadau, busnesau cymysg yw'r rhai sy'n rhedeg busnesau a ganiateir ac a waherddir yn yr un fangre. Mae'r Pwyllgor yn nodi'r feirniadaeth eang o'r polisi penodol hwn, y dryswch a berwyd ganddo ymhlith rhanddeiliaid a deiseb y Senedd sydd wedi'i llofnodi gan 66,000 o ddinasyddion, sef y nifer fwyaf erioed (ar 26 Hydref 2020). O ystyried bod eglurder yn hanfodol wrth lunio deddfwriaeth, gofynnir i'r Llywodraeth roi'r wybodaeth ddiweddaraf o ran a yw'n bwriadu

diwygio'r ddarpariaeth benodol hon, neu a ddylid rhoi arweiniad pellach i fusnesau ac aelodau'r cyhoedd mewn o ran y ddarpariaeth hon.

4. Rheol Sefydlog 21.3(ii) - ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Cynulliad

Mae'r rheoliadau'n gwneud darpariaeth i'r llywodraeth ddarparu canllawiau ar y newidiadau deddfwriaethol y mae'n eu gwneud ar gyfer y cyfnod hwn o 17 diwrnod. Gofynnir i'r Llywodraeth roi manylion pellach o ran pryd y cyhoeddwyd canllawiau o'r fath, er mwyn rhoi cyfle i randdeiliaid gydymffurfio â'r newidiadau deddfwriaethol hyn.

5. Rheol Sefydlog 21.3(ii) - ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Cynulliad

Mae'r Pwyllgor yn nodi bod asesiadau effaith perthnasol wedi'u cyhoeddi ar gyfer y rheoliadau hyn ar 26 Hydref 2020 ac maent i'w gweld yma – <https://llyw.cymru/crynodeb-or-cyfyngiadau-ar-ymgynnull-yn-gymdeithasol-theithio-cau-busnesau-phresenoldeb-yn-yr-ysgol-html>

Yn dilyn ein cyfarfod ar 2 Tachwedd, rydym yn cynnwys yr adroddiadau ar sail rhagoriaeth ganlyn yn ychwanegol at yr uchod.

6. Rheol Sefydlog 21.3(ii) - ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Cynulliad

Byddem yn ddiolchgar pe bai Llywodraeth Cymru yn egluro'r canlynol (ac mewn perthynas â phwyntiau (a) a (b), byddai'n ddefnyddiol gweld enghreifftiau ymarferol):

- (a) ble, a sut, y mae'r Rheoliadau'n gwahardd archfarchnad rhag gwerthu eitemau nad ydynt yn hanfodol;
- (b) ystyr "busnes" yn rheoliadau 11, 15 ac 16, gan gynnwys:
 - (i) ystyr busnes sy'n "rhan o fusnes mwy" ac yn "ffurfiol rhan o ymgymeriad mwy",
 - (ii) i ba raddau y mae rheoliadau 15 ac 16 a Rhan 3 o Atodlen 1 yn cynnwys "archfarchnadoedd",
 - (iii) datganiad y Prif Weinidog ar 19 Hydref 2020, am gau "pob busnes nad yw'n gwerthu bwyd", o gofio bod y rhestr o fusnesau a gwasanaethau a all aros ar agor o dan Ran 3 o Atodlen 1 yn cynnwys siopau cyflenwadau adeiladu, gorsafoedd petrol, siopau beiciau a golchdai;
- (c) a yw'r Rheoliadau'n cael eu defnyddio i unrhyw raddau i atal cystadleuaeth annheg, o gofio bod **canllawiau Llywodraeth Cymru yn nodi:**

"Felly, er enghraifft, oherwydd bod gwaharddiad ar siopau trin gwallt rhag agor gan fod hyn yn cael ei ystyried yn weithgaredd nad yw'n hanfodol, ni chaniateir i drinwyr gwallt symudol ddarparu eu gwasanaethau yng nghartrefi cleientiaid na'u cartrefi eu hunain. Mae hyn er mwyn osgoi sefyllfa lle mae pobl yn ymgynnull ar ôl cael eu symud o un lleoliad i'r llall, a lleihau cystadleuaeth annheg rhwng busnesau tebyg."

7. Rheol Sefydlog 21.3(ii) - ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Cynulliad

Byddem yn ddiolchgar pe bai Llywodraeth Cymru yn egluro'r canlynol (ac mewn perthynas â phwynt (a), byddai'n ddefnyddiol gweld enghreifftiau ymarferol):

- (a) beth y caniateir i aelwydydd estynedig ei wneud o dan y Rheoliadau. A ble mae'r Rheoliadau'n caniatáu i aelwydydd estynedig dreulio amser gyda'i gilydd o dan do ac yn yr awyr agored fel pe baent yn byw gyda'i gilydd. Nodwn y cyfyngiadau ymddangosiadol ar yr hyn y mae rheoliad 33(3) yn caniatáu i aelwydydd estynedig ei wneud gyda'i gilydd o dan y Rheoliadau, ond hefyd y canlynol, sydd **yng nghanllawiau Llywodraeth Cymru**:

"I bob pwrpas, bydd y bobl y byddwch yn dewis ymuno â nhw yn dod yn rhan o'ch aelwyd chi, ac yn unol â'r gyfraith fe gewch chi drin unrhyw aelod o'ch aelwyd estynedig fel pe baech yn byw gyda nhw;"

- (b) pam mae **canllawiau Llywodraeth Cymru** yn dweud "Nid oes unrhyw reolau sy'n nodi bod rhaid i'ch aelwyd estynedig fod gyda rhywun yn ardal eich awdurdod lleol", pan fo'r Rheoliadau'n dweud na chaiff aelwyd a ffurfiodd aelwyd estynedig gyda pherson o'r un ardal awdurdod lleol yn ystod y cyfyngiadau lleol blaenorol fod yn rhan o aelwyd estynedig wahanol yn awr;
- (c) a ddylai'r eithriadau yn rheoliad 33(3) ynghylch aelwydydd estynedig hefyd gynnwys rheoliad 33(3) ei hun.

8. Rheol Sefydlog 21.3(ii) - ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Cynulliad

Byddem yn ddiolchgar pe bai Llywodraeth Cymru yn egluro'r canlynol:

- (a) sut y mae'r Rheoliadau'n gymwys i fynwentydd (ac ymweld â mynwentydd), p'un ai mewn amlogfa neu fel arall;
- (b) y rhesymau dros ganiatáu i fangreoedd werthu alcohol rhwng 6am a 10pm yn unig;
- (c) a yw'r amodau sy'n caniatáu i bobl fynd i ddigwyddiad Sul y Cofio o dan rheoliad 3(3) yn gronnus (o ystyried nad oes "a/ac" ar ôl rheoliad 3(3)(b)).

Y goblygiadau yn sgil ymadael â'r Undeb Ewropeaidd

Dim.

Cyfrifoldebau Llywodraeth Cymru

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru i'r pwyntiau rhinweddau 2, 3, 4, 6, 7 ac 8.

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn yn ei gyfarfod ar 2 Tachwedd 2020 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod.

